

TRÜKITÖÖLINE

EESTI TRÜKITÖÖLISTE LIIDU HAALEKANDJA

NR. 5

MAI 1937

Riigiloomatukuu.

4. AASTAKÄIK

ETL 10-da juubelikongressi saadikud Aegviidu puhkekodu maja ees.

Rootsi trükitööliste tervitus

Rootsi Trükitööliste Liit saatis Liidu 10-da kongressi puhul järgmise tervituse:

„Lugupeetavad kolleegid! Me täname sõbraliku kutse eest mais peetava liidu kongressist osavõtmiseks. Kahjuks ei ole meil võimalik saata esindajat. Peame rahulduma sellega, et kirjateel üle anda paremad soovid. Kandku teie liidu kongress õnnelikku edasiarengut teie vapras organisatsioonis.

Jääme paremate kollegiaalsete tervitustega

Rootsi Trükitööliste Liit.

Lindberg Wessel.

NUMBRI SISUS:

Pärast 10-dat juubelikongressi / Miks maksta kõrgemat liikmemaksu ... / Uue kutseühingute seaduse tulekul / Laenude andmine ühingutes / Meie organisatsioonidest / K. Tärna † / Teised ametiühingud / Välismaine ringvaade / Kirjut maailmas / Pilte

Pärast 10-dat juubelikongressi

Kongress on möödas — uus töö on ees. Kui võrrelda meie liidu 9. kongressi äsjapeetuga, siis suur vahe ilmneb kahe ajajärgu vahel. 9. kongress astus kokku ajal, mil meie hakkasime alles korraldama omi ridu peale kaotatud streigi. Siis kogunesime kitsasse tuppa kümne inimese ümber. Nüüd, 10-da kongressi ajal, viibisime juba oma majas üle kolmekümne esindajaga.

Kuid see töö, mis seati 9 kongressi poolt üles, ei ole lõppenud. Teatavasti 9. kongressil tsentraliseeriti invaliidsuse ja vanaduse puhul abistamise fond. Käesoleval kongressil pandi alus juba tööstuse fondi tsentraliseerimisele, kuna kongress asus põhimõtteliselt jaatavale seisukohale töötuse fondi maksmapanemiseks.

Samuti kinnitati kongressi poolt puhkekodu kodukord — meie värske saavutuse — puhkekodu — korrashoidmiseks ja valitsemiseks. Õieti mööduski kongress puhkekodu tähe all — kõigil kolleegidel jäi hea mulje ehitisest ja liidu juhatus sai kodu valmisenhitamise puhul õnnitlusi nii kolleegidelt kui ka teistelt organisatsioonidelt.

Sootuks uute muljetega pidi meist lahkuma ka Soome kolleeg Uuno Immonen, viibides Aegviidus ametliku esindajana. Teatavasti viibis ta 9 aastat tagasi Eestis ajal, mil meie olime seismas lootuseta olukorras ja kus igaüks kinnitas: enne kümnet aastat teie ei toibu. Nüüd võis kolleeg Immonen veenduda, et eesti kolleegid on toibunud ja mõnel alal saavutanud isegi suuri tulemusi.

Meil ei tarvitse siiski siinkohal hakata kõnelema, nagu meie oleksime saavutanud kõik ja et meie võiksime rahulikult loorberitele puhkama minna. Juba kongressi aegu oli küllalt selgitust tariifide kõrgendamise, samuti kollektiivlepingute sõlmimise küsimuses. Need küsimused moodustavad meie võitluse peatuuma ja kui neid küsimusi ei arendata, ei ole õigustatud ka trükitoölaliste organisatsioonide ja seepärast, nagu minevikus nii ka olevikus ja tulevikus peavad ülalhoitud ülesanded saama meie tegevuse alusteks ja nende eest võitlemist tuleb täie hooga jätkata. Kongress andis sellele oma hinnangu ja õnnistuse.

Mis puutub kongressi tehnilisse külge, siis tundub see õnnestununa. Nii mõnelegi kolleegile tundub imelik, kuis võis kongress, vaatamata suurele päevakorrale ja tähtsate küsimuste hulga, kiirelt oma tööga valmis saada.

Eriti ajal, kus valitseb ebaselgus mitmesugustes küsimustes ja kus ametiühingute juhid peavad kokku võtma kõik oma osavuse kooskõlastada ametiühingute tegevust mitmesuguste kitsendustega.

Siis olgu neile märgitud: kongressi töö läks seepärast kiirelt korda, et liidu juhatus oli enne kongressi kogu olemasoleva materjali kohtadel lasknud arutada, esitades hiljem kongressile kooskõlastatud kirjaliku materjali. Materjalidesse oli võetud seisukohad, mis olid ühtlased kohtadel saadud andmetega. Seepärast ei olnud tarvidust ka vaieluste järgi ja küsimused läksid päevakorras võrdlemisi kiirelt läbi. Seda aitas kiirustada ka see, et iga punkti juures oli olemas trükitud referaat ja referendid teistkordselt küsimust enam ei selgitanud. Avati kohe läbirääkimised ja kuna neil läbirääkimistel ei olnud palju uut juurde lisada, siis läks küsimuste otsustamine kiirelt läbi.

Mida õppisime sellest kongressist?

Esiteks tuleks märkida ühtmeelt, mis valitseb kohtadel ja kus puudub absoluutselt igasugune vägikaika vedamine mõne muu kõrvalise tähtsusega küsimuse ümber.

Teiseks seda, et trükitoöliskond tahab olla ainult vabaametiühinguline organisatsioon ja astub kindlalt vastu igasuguse muu orientatsioonile.

Kolmandaks seda, et organisatsioonis valitseb optimistlik meeleolu tuleviku kohta ja organisatsioon võitleb laienemise suunas.

Lõpuks olgu märgitud, et kohtadel ja liidu juhataste vahel valitseb täielik kontakt ja ei ole provints kuidagi arvustanud liidu juhatast, kelle enamuse asub Tallinnas.

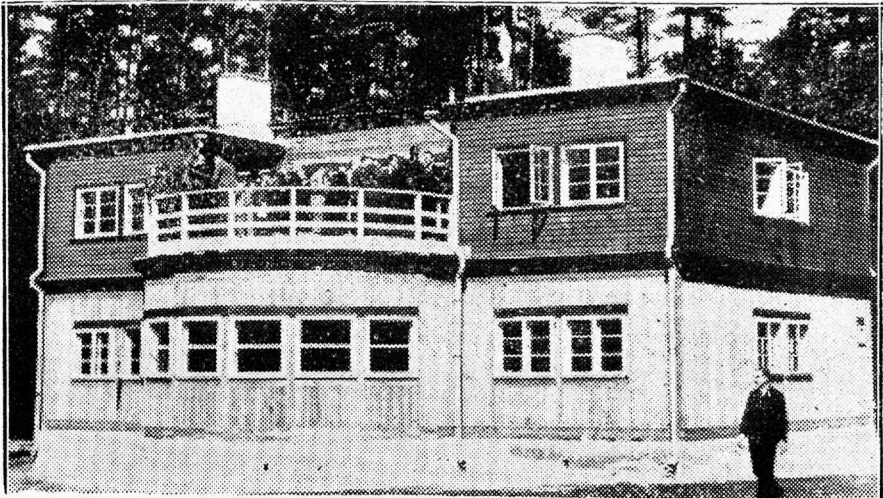
Kokkuvõttes — 10. kongress näitas, et trükitoölised võivad auga omada eduteed käinud organisatsiooni nime ja olla eeskujuks teistele tööliskutseühingutele.

F. O. van der Wal †

Hollandi Trükitoöliste Liidu kauaaegne esimees, kes viimati viibis ka Luksemburgi trükitoöliste kongressil, suri 63 aasta vanuses. Kadunu oli tuntud trükitoöliste rahvusvahelise suurusena, kes võttis aktiivselt osa mitte üksi kodumaisest trükitoöliste liikumisest, vaid oli ka rahvusvahelise trükitoölise kutsesekretariaadi liikmeks.

*

Nagu kogu maailma trükitoöliskond, nii ka Eesti austab kadunud kolleegi mälestust.

Aegviidu puhkekodu 1. mail (külalised rõdul).

Miks maksta kõrgemat liikmemaksu...

Teatavasti esitati trükitöölise kongressile sooviavaldus, mille alusel kõik väljaõppinud tööliselised peaksid maksma mitte vähemat kui neljanda kategooria maksu. Kongressi meeleolude järgi otsustades, oli kongress nõus vastava sooviavaldusega.

Miks kõrgem liikmemaks? — võib mõnigi liige küsida.

Kui vaadelda selliste liikmete vastuväiteid, siis selgub järgmist:

— Mina maksan liikmemaksu seepärast, et tahan olla organiseeritud trükitöeline ja maksan kõige vähemat maksu seepärast, et olen raskuses rohkem maksta.

Teine vastab: — Mina ei tahagi abi saada, seepärast ei ole ma ühingusse tulnud, et abi saada, vaid ainult seepärast, et olla liige.

Kolmandad ütlevad kategooriliselt ära maksu kõrgendamise kohta: — Vaadake ümber ringi ametiühinguid, ei ole kusagil nii kõrget liikmemaksu, kui seda maksavad trükitöelised. Maksu peaks veelgi alandama, ta on liiaks kõrge.

Ehk on neil liikmetel õigus — võib nii mõnigi arvata.

Vaatame lähemalt madalaid liikmemakse. Milles seisab ühingu tugevus — liikmete rohkuses ja kapitalidest iga eluvõitluse puhul. Mida väiksem rahaline läbikäik ühingus, seda kindlamini võime otsustada ühingu moraalses tugevuses. Võtame näiteks endist maatöölise

organisatsiooni. Liikmemaks oli 25 senti aastas — vist allapoole seda normi ei julge nõuda ükski ametiühinglane. Mis oli tegelikult maatöölise ametiühisus. Liikmete arvult suur organisatsioon (25 senti aastas võib pea igaüks ära maksta), kuid mingit välist tugevust. Kui maatöölise ühingu keelati tegevus, siis ei olnud seestpoolt mingit jõudu, mis oleks aidanud uuesti organisatsiooni elustada. Kontakt ja side liikmeskonna vahel oli nõrk, ja tänu sellele, et liikmed ei tunnud kuigi suurt huvi organisatsiooni vastu, mille vastu neil pea mingisugust kohustust ei olnud.

Kui ühing hakkab tegema organiseerimistööd, siis satuvad propagandistid kohe esimesele küsimusele organiseerimatute laagrist: Mis ma sinna ühingusse lähen, ma midagi ei saa sealt. Ühing suudab anda ainult siis, kui tal on vastavaid kapitale. Kui need puuduvad, siis võib inimesi toita ainult hea usuga tulevikku. Praktiliselt ei suudeta midagi teostada raha puudusel. Enamik meie ametiühinguid ei saagi seepärast omale korralikke ruume, seada sisse asjaajamise, pakkuda peale pidusid mingit muud kultuurilist meelelahutust — ja kõik raha puudusel. Seda on tegemas trükitöelised ja seepärast on kontakt ühingu juhtijaskonna ja liikmete vahel tugev.

Kui liikmete rohkuses ei ole seoses rahalise läbikäiguga, siis eeldab see nõrka ühingu.

Sotsiaalminister O. Kask (keskel) 1. mail Aegviidu puhkekodu avamisel.

Vastupidi, igast soliidist organisatsioonist võime näha, et ühingu rahaline läbikäik sõltub teatud keskmisest liikmemaksust iga liikme kohta. On liikmeid vähem, väheneb ka tulu ja vastupidi. Keskmine püsib siiski endiselt.

Nüüd vastame madalama maksu nõudjaille. Mõni põhjendab halba olukorda liikmemaksu tasumiseks. Kui vaadelda seda isikut, siis võib näha, et ta on küllalt suuteline maksta iga päev paki suitsu eest 20 senti päevas. See on tal tähtsam kui liikmemaks. Ja ometigi ametiühinguline praktika näitab, et ametiühingusse paigutatud kapital kannab kõige rohkem protsente. Võtke näiteks olukorda, kus organiseeritud, seega teadlikumad töölised viisid läbi mõnesuguse palgakõrgenduse, ütlemine 10 kroonilt 11-le nädalas. Seega said nad kõrgendust 10 protsenti. Ametiühingusse paigutatud kapital on neilt nõudnud keskmiselt 2,5 protsenti. Seega 7,5 protsenti puhast. Aga mis sünnib siis, kui ollakse organiseerimata. Siis tiritakse alla olemasolevigi palk ja keegi ei julge piiksatadagi — puudub seljagune. See on halb mõtlemisviis, kui arvatakse, et ametiühingu liikmemaks peaks olema viimastest kohustustest ja tehakse alles siis, „kui raha üle jääb“.

Juba iseendale vaidleb vastu see, kes arvab, et ta ei tahagi abi saada ühingult. Ametiühinguline praktika on näidanud, et just püütakse tasuda korrapäraselt omi makse, kartes muidu kaotada õigusi. Kellelgi ei ole lusti kaotada õigusi, kui ta juba aasta läbi maksnud. Tarvitseb tal maksmata jätta 5 nädalat ja ongi abist ilma. Seda püütakse vältida ja nii näeme igalpool. Vastuoks, mõned sellased patused püüavad kogu aasta maksmata liikmemaksu tagantjäreli tasuda, et aga õigus kätte saada. Kelleltki ei nõuta ametiühingus ainuüksi idealistlikku, vaid ka materjalistlikku käsitlust, nagu seda teeb ettevõtja: teenida töoliselt, mitte aga talle ainuüksi leiba anda. Sama ka töölisel on õigus nõuda ameti-

ühingult: mitte üksi ideaalitsemist, vaid ka praktiliselt midagi anda.

Ja kolmandatele ei tarvitse vist üldse vastata, küsimus on vist selge juba ülaltooduga. Meie tugevus seisab selles, et oleme hästi organiseeritud, teiseks aga omame ka vastavaid kapitale eksisteerimiseks ja just teised ametiühingud seavad meid eeskujuks, kuhu püüda, mitte aga vastupidi.

Kui meie vaatleme nüüd oma liikmeskonnas 25 sendi nädalas maksjaid, siis juhib meid siin kartus, et paratamata need inimesed hakkavad abistamise korral nurisema madalate abirahade üle. Juba siit-sealt kuuleme nurnat, et madalama kategooriale on määratud liig vähe abiraha. Aga kuidas siis teistid saaks? Kui madalama maksuliste abirahasid kõrgendada, siis loobuvad kõrgema maksu maksjad oma kohustusest ja lähevad madalama kategooria peale üle. See on hädasohtlik ühingutele ja seepärast on õigustatud kongressil vastuvõetud sooviavaldus: iga väljaõppinud tööline maksu vähemalt 4. kategooria maksu, s. t. 40 senti nädalas.

Töötuse fondi asjus

Kõigile ühingute liikmetele on kätte antud töötuse fondi määrused ja seletus koos kongressi aruandega. Soovitame kõigile liikmetele tutvuda fondi määrustega ja teha omapoolseid parandusi. Sama teevad ka juhatused. Seejärgi kutsuvad ühingud kokku oma peakoosolekud, kus võetakse seisukohad määrustiku ja paranduste asjus. See töö peab olema tehtud 1. septembriks. Liidu juhatus, koondades kohtadelt saadud seisukohad, kutsub kokku liidu volikogu, kes siis võtab vastu ja paneb maksta töötuse fondi koos esitatud parandustega.

Kuna küsimus on kiireloomuline, siis tuleks loota ühingute aktiivsust nimetatud küsimuses.

Uue kutseühingute seaduse tulekul

Omal ajal, üleriikliku ametiühingute kokkuleku ajal Tallinnas, kerkis üles kutseühingute tegevust reguleeriva seaduse mõte. Konverentsil viibivad ministrid K. Eenpalu ja O. Kask vihjasid sellele, et kutseühingute seadus pannakse kiiresti maksma ja selle seaduse ülesandeks on korraldada ametiühinguid ümber. Milles seisis see ümberkorraldamine, selle kohta ei oldud veel kindlal seisukohal. See oli oktoobris 1936.

Mõni kuu hiljem esitatigi sellekohane seaduseprojekt Tööliskojale seisukoha võtmiseks. Kuid see projekt ei saanudki arutuse alla tulla, kuna sotsiaalministeerium võttis ta kohe tagasi. Juba tolles projektis selgus, et ümberorganiseerimise juhised olid väga puudulikud ja ei oleks palju uut juurde toonud.

Ametiühinglaste arvates ei saaks mingi muu projekt midagi uut juurde tuua. Loomulikult ainult sel korral, kui ametiühinglastele, nagu see on ka teistel vabariigi kodanikkudel, võimaldatakse iseseisvalt ja vabalt omi majanduslikke asju ajada ja juhtida oma organisatsioonide.

Praegusaja ametiühingud on käinud läbi mitmest tuleproovist. Oma kuju on nad saanud peale pikaajalist tegutsemist, kohandades end saadud kogemustele ja kommetele. Ametiühingutesse kuuluvad ainult vastava kutseala omavad liikmed ja kui seda mõnel pool ei ole puhtalt läbi viidud, siis on selliseid inimesi üksikuid ja nende pärast küll seadust vaja ei lähe. Ametiühingud saavad sellest üle ka sisemises korras.

Näiteks võiks võtta trükitöölisi ja nende organisatsioonide. Mida uut saaks siin leida organisatsioonilisel alal. Igas linnas, kus on olemas trükikojad, on ka vastav ühing või usaldusosakond. Sellesse ühingusse kuuluvad kõik trükitöölised ja kui mõnelpoole ei ole neid suudetud veel organiseerida, siis põhjus ei seisa millegis muus, kui selliste tööliste keeldumises liikmemaksude maksmisest. Ajajooksul võidetakse ka need organisatsiooni liikmeks. Uuenduseks oleks siin võimalik, et neid inimesi saaks sundida astuma organisatsiooni riikliku seaduse põhjal. Kas aga riik tahab niikaugele minna ja kas see üldse on kasulik töö ja kapitalide vahekorradate reguleerimisel, on iseküsimus. Andes selle õiguse töölistele, hakkab riik samavõrra kärpima tööliste õigusi, seda ühendatud jõudu kasutama organisatsiooniliselt. Seda tingib teadmine, et olles 100-protsendiliselt ühendatud, hakkavad

töölised realiseerima oma organisatsioonilist jõudu. Loomulik, see ei meeldi tööandjaile ja nad nõuavad tööliste ohjeldamist. Rahu loomiseks on riik sunnitud vahele segama ametiühingute tähtsamate aktsioonidesse ja seega kujuneb tõeliseks ametiühingute juhiks, kuid seda tagasikiskivas mõttes. Siin ei ole mingit vahet juba puhtriikliste ametiühingutega, nagu seda näeme Lätis ja Saksamaal või Itaalias. Ometigi kinnitavad kõik meie avaliku elu tegelased, et seda korda meie ei talu. Või oleks siis tööliste kohta maksev ainus erand?

Nagu näeme, ei ole sunduslik organiseerimine kooskõlas meie riiklise korraga, vaid see peab jääma ikkagi töö ja kapitali vabaks tegutsemiseks.

Teine küsimus on ametiühingute majandusliku külje juhtimine. Praegu toimub see liikmeskonna kontrolli all ja liikmed ise otsustavad, mis nad oma liikmerahadega teevad. Et see ei sünniks üksikisikute huvides, selleks on ühingutel põhikirjad, millised on seaduslikus korras registreeritud ja maksma pandud. Liikmeskond revideerib igal ajal ametiühingute juhatuste tegevust, valides sellekohase revisjonikomisjoni. Raske on uskuda, et ka teistsugune revisjon leiaks siin väärnähteid. Kui selles osas ühinguid reorganiseerida ja anda valitsusasutustele revideerimise õiguse, siis selleks ei ole ka senini takistusi olnud. Kui aga seatakse sisse pidev kontroll, siis teeb see asjata tüli ja raskusi niihästi valitsusasutustele kui ka ametiühingutele.

Kolmandaks võiksime puudutada juhatuste reorganiseerimist. Mis võib sel alal uut luua? Kas nii, et juhatustele oleks nimetatav ametisse või oleks selles juhatustes valitsusasutuste esindajad ehk tööandjad?

Ei tarvitse vist mainida, et kõik need moodused vihjavad ainult Läti ja Saksamaa ametiühingute eeskujule, millega tööliskond kunagi ei saaks leppida ja mis on vastolus demokraatliku vaimuga.

Jääb järgi veel liikmeskonna küsimus. Iga ametiühingusse kuulugu ainult selle kutseala tööline — on ehk mottoks. See ei ole mingi uudsus — ametiühingud on korraldanud seda juba praktikas. Nad on veel kaugemale läinud, nad keelavad ühel ja samal isikul olla mitmes ametiühingus — kuigi see isik on õppinud, näiteks, nii trükiladujaks kui puusepaks. Isik kuulub ainult ühte ametiühingusse ja harilikult sellesse, milles ta oli alul

astunud ja kuhu ta maksis oma liikmemaksud teatud õiguste saamiseks. Ametiühingud ei tee sellistele inimestele mingit takistust minna ka teise ametiühingusse, kuid seekaudu kaotab ülemineja vanas ühingus saadud õigused ja loomulikult ta ei taha otsast peale alata uues ametiühingus. Aga selliseid liikmeid on vähe ametiühingutes, veel vähem on neid, kellel üldse ei ole tegemist ametiühingu kutsealaga. Harilikult on ametiühingud sällinud neid kui toetav- ja auliikmeid, mitte rohkem.

Siis oleks ehk uuenduseks ametiühingute abistamise normide, liikmemaksude jne. ühtlustamine. Aga see sünnib juba ametiühingulises liikumises endas ja hädadohtlik oleks riigil siin asuda vahele segama, kuna praegu

on ametiühingud paljudel aladel välja kujunenemata ja ei jõua selleni, mis teistel juba teostatud.

See on juba ametiühingulise keskuse asi ja seda saab korraldada igasuguse seaduse puudumise korral.

Meie juba märkisime, et esimene projekt ei osanud midagi uut leida ametiühingulise elu reorganiseerimiseks, püüdes demokraatlikul ja vabaorganisatsioonide baasil. Näib, et ka praegu kavatsusel olev kutseühingute seaduseprojekt ei õnnestu kõigile püüetele vaatamata ja kuigi ta ehk vormi pärast maksmata pannakse, siis võib oodata ainult igasuguseid kõrvalise tähtsusega küsimuste reguleerimist.

Laenu andmine ühingutes

Käesolevas artiklis püüame selgust tuua laenuandmise kohta ühingutes. Teatavasti liidu kongressil arutati seda küsimust ja jõuti laenuandmise küsimuses eitavale seisukohale.

Eitav seisukoht laenuandmise kohta ühingute kassast ei ole tingitud mingisugusest egoistlikust motiivist. Ühingu vabad rahalised reservid on ühingu alusvaraks, millest osa peab saama kogu kollektiiv, s. t. ühingu liikmeskond üldises mõttes. Ühegi ühingu rahaline reserv ei ole niivõrd suur, et seda saaksid kasutada kõik liikmed erandita — selleks ei jatku lihtsalt raha. Tähendab, seda reservi kasutamisel laenuandmise näol saaksid kasutada üksikud. Ei ole kahtlust — laenu soodsatel tingimistel, eriti veel oma ühingust, kasutaksid kõik. Kellel tänapäeval küll raha vaja ei läheks. Mõnelgi on tahe veel rohkengi saada, kui seda talle üldse võimaldada saab. Mitterahuldades kõiki laenusoovijaid, oleksid teatud liikmed eesõigustatud olukorras teistega võrreldes.

Teiseks: ühing on loonud rahalise reservi mustadeks päevadeks. Keegi ei tea, millal need mustad päevad ametiühingule saabuvad, olgu see tööpuuduse või mõne muu kohustuse kandmise korral. Raha on liikmete käes, kuidas saab seda raha kiirelt kokku tõmmata. Ainult surveabinõudega ja see tekitab omakord vaenu ühingu vastu ja teiseks liikmele raskusi kohe laenu tagasi tasuda.

Kolmandaks: suured pangad on lennanud sisse vastutajatega ja laenuandjadega. Mis

ime, kui see sünnib ühingus — kas või liikme surma korral või muidu kadumisel. Palju tekitab see tööd ja vaeva, et ühingu raha ei läheks kaotsi. Ja kui ta läheb kaotsi, siis on süüdistus käes — miks kasutati ühingu raha üksiku liikme huvides, kuna ta on kollektiivi oma. Teine asi, kui see oleks pank ja kus aktsionäärid peavad kannatama nii kahju kui kasu. Ametiühing kannab kahjud või kasud ainult oma otsese ülesande korral — palga- ja töötingimuste parandamise aktsioonides kui ka abistamises.

Ühed laenuandmise pooldajad ütlevad, et laenuandmisega meelitatakse liiget ühingu juures olla. Vastupidi võiksime öelda: laenu sissenõudmisega võidakse liiget ühingu vastu külmaks teha. Eriti veel siis, kui see nõudmine käib kindla korra alusel, vaatamata kas liikmel on parajasti raha või mitte ja kus siis viimasel juhul nõutakse sunniviisil sisse laenusumma. See oleks vääri ühingu liikme kasvatamine, kui seda püütakse laenuvõimdamisega kasvatada. Meil on andmeid ühingutest, kus seda ka tehakse. Liige palub ja nurub, et oodaku sissenõudmisega, kolleegid oleme ju kõik ja ega teil häda ei ole. Ja nii kestab see kuust kuusse. See ei ole mingi distsipliini ja korralikkuse kasvatamine ja sellel võivad olla väga halvad tagajärjed.

Kõige selle tõttu ei peaks laenuandmisega ühingutes patustama ja mida kiiremini see küsimus likvideeritakse, seda parem ühingutele.

Uno Immonen
Soome Trükitööliste Liidu esindaja
10-dal kongressil

Puhkekodu pidulik avamine

Puhkekodu avamine kujunes suursündmuseks ETL ajaloo. Aegviitu oli kogunenud kolleege üle maa. Kõige rohkem avaaktusel osavõtjaid andis Tallinna Trükitööliste Ühing. Isegi kaugest Võrust oli kohale sõitnud kümnekond kolleegi. Üldse võiks trükitööliste külaliste arvu lugeda 130-le, peale nende veel kutsutud auvõõrad ja Aegviidu kohalik rahvas.

Auvõõrastest olid kohal hra Riigivanema esindajana sotsiaalminister O. Kask, Tööliskojast F. Kauks, E. Haigekassade Liidust L. Johanson, E. Trükitöösturite ühingust hra Blaubrik, „Poligraafist“ hra Devis, Aegviidu Kaunistamise Seltsist hra Mikkelson.

Aktust kaunistas ettekannetega Tallinna ühingu meeskoor hra M. Laurimaa juhatusel. Hiljem oli pidulik koosviimine.

Kuna vastavad kirjeldused on ilmunud eriraamatuna, siis siinkohal aktuse käiku ei kirjeldata.

Olgu märgitud, et suurem osa avamistalitusest osavõtnud trükitöölisi langes loomulikult Tallinna peale. Tartust oli tulnud umbes 10 inimest, Võrust 11, mujalt vähem.

Teadaandeks

Kuna kongressi, volikogu kui ka revisjonikomisjoni koosolekute kohta ilmub eriaruanne trükitud kujul, siis käesolevast numbrist jätame välja kõik sellekohased kirjeldused.

Koos protokollidega on toodud ülevaade ka puhkekodu avamisaktusest.

Puhkekodu tubade üürijaile

Liidu juhatus juhhib liikmeskonna tähelepanu sellele, et puhkekodu tubade üürimine puhkuse veetmiseks on avatud 15. maist s. a. Tubade üürida soovijaile tuleb sellest teatada liidu juhatusale, märkides soovitud aeg ja toa suurus (1, 2 3 voodiga). Vaba toa olemasolu puhul püüab liidu juhatus soovi kohe täita, vastasel korral teatades ruumi kinniolekust liikmele.

Tubade üürimise hinnad on määratud järgmiselt:

Toa suurus	Aeg			
	1 ööp.	1 näd.	2 näd.	1 kuu
1 voodiga	0.50	1.75	3.50	5.50
2 voodiga	0.75	2.50	5.00	7.50
3 voodiga	1.00	3.25	6.00	9.50

Kui tube jääb vabaks, siis võib liidu juhatus neid väljaanda ka võõrastele, kellele toa kasutamise hind on 50 protsenti kallim liikmete tariifist.

Iga liige võib kasutada ainult 1 tuba.

Mis puutub toidustamisse, siis Liidu juhatus võtab puhkekodusse ökonoomi. Ökonoomiga sõlmitud kokkuleppe kohaselt võib saada sooja lõunatoitu kahe roa eest hinnaga mitte üle 50 sendi. Hommiku ja õhtusöögi kohta tuleb tubade kasutajail ökonoomiga kokkuleppida. Need üürnikud, kes ei soovi kasutada ökonoomi abi, võivad lõunatada ka alevikus söögisaalides. Igal juhtumil ei või üürnikud kasutada puhkekodu kööki toidu valmistamiseks, kui ökonoomiga ei ole tehtud erikokkulepe.

Kolleeg Immoneni lõbus tund.

Meie organisatsioonidest

Tallinnast

Tallinna ühing 20-aastane

27. mail möödub kaksikümmend aastat Tallinna Trükitöölise Ühingu asutamisest. Selle aja jooksul on ühingul tulnud läbi teha mitmesuguseid tõuse ja mõone. Teatavasti oli ühingule suuremaks hoobiks 1928. aasta nurjunud ülemaaline trükitöölise streik. Selle tagajärjel oli ühingul raskusi nii rahalise kui ka organisatsiooni seisukohast. Alles viimastel aastatel on suudetud sellest löögist toibuda.

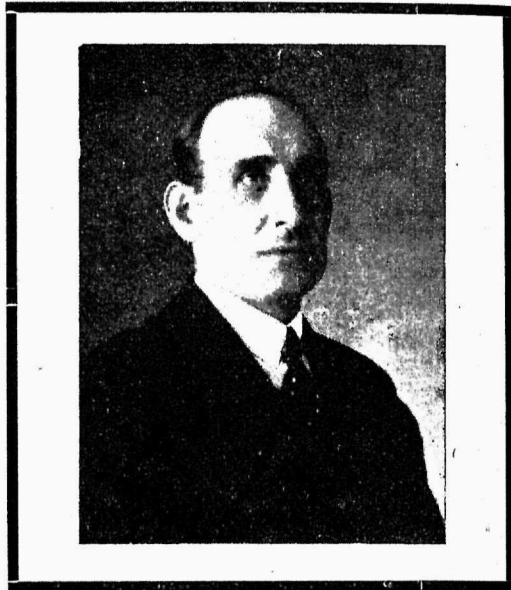
Kuigi ametlikult pühitsetakse 20-aastast kestvusuubelit, on Tallinna organisatsioonile pandud alus juba 1905. aastal. Tolleaegsete võimumeeste poolt suleti liidud, mille alla kuulus ka Tallinn osakonnana ja viimane Tallinna trükitöölise organisatsioon lõpetas oma olemasolu 1916. aastal suure maailmasõja tagajärjel.

Ühingu juhatus otsustas 20-aastase kestvusuubeli puhul korraldada avalik aktus 29. mail s. a. „Töölisvõimlas“, Pärnu mnt. 41. Sellele aktusele kutsutakse kõiki Tallinnas töötavaid trükitöölisi ja nende tuttavaid. Aktuse kavas on ette nähtud ettekanded Tallinna Trükitöölise Ühingu meeskoorilt ja orkestrilt. Ühingu esimees kolleeg Rebane esineb ülevaatega juubeli üle, samuti on ette näha ka teryitusi teistelt organisatsioonidelt. Peale aktuse ametliku osa on tants, milleks mängib palgatud jazz-orkester. Sissepääs aktusele kui ka pärastisele tantsule on tasuta. Aktuse algus kell 9 õhtul, tantsu lõpp kell 4 öösel.

Samal päeval korraldatakse end. „Tähe“ trükikoja ruumes „Töölisvõimla“ kõrval liikmete koosviibimine. Koosviibimisest osavõtu tasu on ette nähtud meesliikmetele 2 krooni ja naisliikmetele 1.50 krooni. Koosviibimine algab kell 11 õhtul, kohe peale aktuse lõppu. Koosviibimise korraldajaks on Tallinna Trükitöölise ühingu naisring.

Nii aktuse kui ka koosviibimise puhul saadetakse trükikodadesse erikutsed.

Tartust

Karl Tärna †.

Ootamatu sõnum saabus Tartust: Karl Tärna surnud! Tundub nii, et Tartu trükitöölised on surmale armsaks saanud, juba kolmanda võttis ta käesoleva aasta kestes. Ja paistab nii, et kes meile on armsam, see surmalegi ihaldatavam ja ta võtab meilt just selle, keda me kõige vähem endilt ära anda tahaksime.

Heasüdamliku, tasakaaluka inimesena oli kadunu väga lugupeetav oma kolleegide hulgas. Omades hulga isiklikke kogemusi ja osates neid rakendada ühingu ja liidu töösse, oli ta hinnatav kaastööline meie liidu tegevuses varematal aegadel, andes oma paremat trükitööliskonna hüvangule. Oli Trükitöölise Liidu esimeheks 1928. a., raskel ajal, mil toimus ülemaaline trükitöölise streik. Ja nii mõnigi hall juuksekarv on tal pärit tollest ärevusrohkest ajast.

Nüüd ei ole teda enam meie hulgas, kuid mälestus temast jääb püsima kauaks me hinge. Tema teened 1905. a. tsaarivalitsuse

vastu sihitud põrandaalusest tegevusest osavõtmisega, mida ta lunastas Siberis asumisel olles, tema teened pärast vabadussõda trükitehnikute liikumises — need on ehitatud kindla paiga iga teadliku trükitehnikute südames.

K. Tärna sündis 16. juulil 1885. a. Tartumaal Laeva vallas. Trükiladujaks õppis Tartus Mattieseni trükikojas. Hiljem siirdus Tallinna ja mujale.

1905. a. võttis aktiivselt osa töölisiikumisest, millepärast tsaarivalitsuse poolt saadeti Siberisse asumisele. Põgenes sealt kodumaale, kus Tallinnas tükil ajal põranda all elas, töötades põrandaaluses trükikojas. Hiljem siirdus tagasi Venemaale, kust Eesti vabariigi aegu uuesti kodumaale tuli. Siin töötas ladujana mitmes trükikojas, kuni peale suurt streiki 1928. a. palgati „Tähe“ trükikotta faktoriks. „Tähe“ trükikoja likvideerimise järgi siirdus Tartu „Ilutrüki“ juure faktori kohale, kus töötas 22. aprillini s. a., mil läks haiglasse väikest, juba aastaid kestnud kõhukelme rebendit laskma kinni õmmelda. Sealt tuli mõne päeva pärast koju, kust 5. mail juba pikemaid jalutusi tegi, muuseas ka trükikojas, ja lootis varsti tööle minna. 6. mai öösel magamisel tekkis järsku ühepoolne halvatus. Viidi haiglasse tagasi, kus aga paranemist ei järgnenud ja 8. mai öösel heitis hinge.

K. Tärna maeti Tartu Peetri koguduse vanale kalmistule. Olles surmani Tartu Trükitehnikute Ühingu liige, täitis ühing tema vastu ka oma kohustused. Kadunud ära saatma ülikooli Maarjamõisa kliiniku juure oli kogunenud kogukal arvul ühingu liikmeid ja töökaaslast, kust leinarong liikus orkestri leinahelide saatel läbi linna Peetri vanale kalmistule, kus ootas teda lahtine muldne uus kodu. Leinarong peatus tema töökoha, „Ilutrüki“ ees, kus teises vahetuses tööloleval inimesel hetkeks katkestasid töö ja tulid välja huvastajatuks orkestri mängides kurba leinamarssi. Pärgi hauale pandi „Ilutrüki“ juhatuselt, „Ilutrüki“ perelt, Tallinna Trükitehnikute Ühingu, Mattieseni ja „Postimehe“ trükikoja ning mälestustahvel Tartu Trükitehnikute Ühingu. Ühingu poolt järelhüüde pidas esimees V. Ploom, kriipsutades alla ühingu rasket kaotust. E. T. Liidu ja Tall. Trükitehnikute Ühingu nimel hüüdis kadunule järele A. Rebane ning „Ilutrüki“ pere poolt O. Koplus, kes lühidalt kokkuvõttes ütles järgmist: On väheseid ilmas, keda me võime inimeseks nimetada selle sõna sügavamas tähenduses, nii nagu me seda võime ja peame kadunu K. Tärna kohta üt-

lema. Su elutee on olnud täis raskusi, täis mehiste võitlust. Sa unustasid enese isiku, andes end õilsa idee teenistusse, võideldes parema ühiskonna, võideldes tõe ja õigluse eest. Ja selle eest tasuks — ei tänu, ei austust, ei rikkust — küll aga kannatusi ja vaeva, tihtigi alandust! Nii tasub maailm töömehele, kes teinud hoolega oma töö, oma jõu ja tervise ohverdanud sinna. Vaesena, mahajäetuna peab ta kord minema ja teised pärivad töövilja! Ka Sinult nõudis ta noorusjõu ja tervisestki osa...

Agasid jäid oma põhimõtetele truuks, ei murdnud kannatused su selgroogu. Siis tuli aga väsimus sest kõigest, tahtsid rahulikult elada, elada vähe ka enesele, oma perekonnale. Seda ei saanud aga kauaks, kõrgem võim ütles, et Sul tööd küllalt tehtud juba, Sul on tarvis puhkust, kus ei ole segamisi, kus ei ole enam vaeva ega ärritusi. Ja ta võttis meilt Su ära, vastu Su oma soove ja nende tahtmist, kellega olid ühte kasvanud, kellele olid armsaks saanud.

Tahaksin veel korraks tugevasti suruda Su kätt, tänada kõige eest, millega oled ohvrit kannud, millega oled kasulik olnud ühiskonnale, millega olid head püüdnud teha seltsimeestele ja oma aatevendadele. „Ilutrüki“ pere jääb südamepõhjani leinama oma armast töökaaslast ja head juhti. K. Tärnaga oleme kaotanud inimese sõna sügavamas ja kõige paremas mõttes!

Haud aeti kinni ja kaeti pärgadega. Domineerus punane ja valge... Kõik läksid ära, jäi vaid kohale K. Tärna lillepärgade alla, ja nutvad — abikaasa ning tütar...

Ernst Rapsey

IN MEMORIAM

Lühikese heitluse järele alistus surmale Ernst Rapsey. Ülekohtuselt, halastamata karmusega toimus seekord „vikatimees“. Liig ablas oli ta.

Raske olu sul, armas Ärni, taluda teadmist, et pead jätma õnne, millele valmistusid, mille järele janunes su kannatav süda. Sa ei aimanudki, kes igatses veel sinu järele, kui sa viimse kord rõõmsalt ja lootusrikkalt jutlesid-naļjatasid nendega, kes olid kogunud su ümber. Ta tuli, kui kõik eemaldusid, haaras see oma pimedasse süleluse ja hoidis seni, kuni nõrkes see noor elujõud — süda.

Meil on suur pöud sinust Äрни, see heatahtlikust sõbralikkusest ja alati abivalmist käest nii töö juures kui eraelus.

Kuidas sind hinnati, võisid veenduda sellest, kes kõik olid sind saatma tulnud viimsele teekonnale. Tean, sa olid selles teadlik juba siin, kuid sinule omase tagasihoidlikkusega puudus sul auahnus selle kasutamiseks, ja seda ka töö juures.

Väga raske on taluda teadmist, et sind enam pole meie hulgas, ja mõnel muutub ehk ülejõukäivaks, kuid tuleme sulle kindlasti kõik järele, vastavalt vikatimehe tarvidusele, üks varem, teine hiljem, ja olen kindel, et kohtan sind sõbraliku muigega lausumas: „Tjere, Tjimafeij on juba jälje sjurnud! No, keda sa tiit?“

Nippernaadi.

Tallinn, 23. 5. 37.

Viljandist

Viljandi ühingu erakorraline koosolek

23. aprillil peeti Viljandi Trükitöölise Ühingu erakorralist koosolekut, mille päevakorras oli ETL kongressi materjalide läbi vaatamine ja kongressi saadiku valimine. Koos oli 16 liiget.

Koosolekut juhatas Ants Sammul, protokollis Elmar Salumäe. Koosolekul loeti ette liidu materjalid. Liidu aruande kohta sõna ei võetud. Töötuse fondi juures tekivad punkt 7 ümber vaieldused. Leitakse puuduliku olevat töölise vallandamine oma süü läbi. Peakoosolek otsustab nõuda selle punkti lähemalt fikseerimist. Punkt 10-da all tehakse ettepanek, et kui liige on neli nädalat maksmata jätnud liikmemaksu, siis ta kaotab abisäämise õiguse. See ettepanek võetakse vastu. Punkt 20-da juures tekivad rohked sõnavõttud. Tehakse täiendus ja nimelt:

I kategooria saaks abiraha 9 krooni nädalas, II kategooria 7,5, III kat. — 6 krooni, IV kategooria 5 ja viies kategooria 4 krooni nädalas. See otsus tehakse kategooriliseks, millest ei tohiks taganeda.

Kongressi saadikuks valitakse Ants Sammul, kusjuures otsustati maksta nii volinikule kui saadikule 3 krooni lisakuludeks peale liidu poolt maksetava raha.

Läbirääkimiste ajal tehti ettepanek määrata liidu puhkekodu sisustamiseks 10 krooni toetust. See ettepanek kukutatakse läbi — ta saab poolt ainult 1 hääle.

Pärnust

Ühingu üldkoosolek

Pärnu Trükitöölise Ühingu aasta-peakoosolekut peeti 25. aprillil 1937.

Koosolekut juhatas H. Reiman ja protokollis H. Rannau.

Kinnitati ühingu aasta-kassaaruanne, milline on tasakaalus 382 kroonile 71 sendile. Nagu sellest aruandest nähtub, on ühingu kassa kasvanud ja kassas oli raha 31. detsembril 1936 226,39 krooni eelmise aasta 207,46 krooni vastu. Suurim tulu oli muidugi liikmemaksudest, kusjuures saadi aasta jooksul liikmemaksu 162,45 krooni.

Ühingu 1937. aasta eelarve võeti tasakaalustatuna vastu 250 krooni ulatuses. Selle järgi loodetakse ülejääki 140 krooni.

Juhatusse valiti 5 liiget — Reimann, Mühlmann, Joala, Juht ja Ridala. Kandidaatideks jäid Rannau ja Gutmann.

Revisjonikomisjoni valiti Pöder, Ilves ja Pääsuke.

Koosolekul valiti ka liidu kongressi saadik ja volinik, kelleks sai A. Mühlmann.

Päevakorrale kerkis ka ruumide vahetuse küsimus, kuid lõpuks otsustati jääda endisesse asukohta. Koos oli 17 liiget.

Narvast

Narva ühingu peakoosolekult

Ühingu erakorraline peakoosolek peeti 16. aprillil s. a. Narva äriteenijate ühingu ruumes. Koosolekust võttis osa 9 liiget.

Koosoleku avas ühingu esimees V. Stepuk, juhatajaks valiti F. Karp, protokollijaks E. Tompak.

J. Aukšpural kandis ette informatsiooni kongressi materjalidest, milline võeti teadmiseks.

Otsustati kongressile kui ka volikogule saata ühine saadik. Seati üles neli kandidaati. Hääletamisel läks läbi F. Karp, teised jäid vähemusse.

S. Belski võttis sõna ja tuletas saadikule meelde neid seisukohti, mida saadikul tuleks kaitsta puhkekodu kodukorra maksmapanemise puhul liidu kongressil. Teiseks soovitas A. Lumi informeerida kongressi Narva palgaloludest ja töötingimistest.

Kongress Tschehhoslovakkias

Tschehhoslovakkia Trükitöölise Liit peab 26. septembril 1937 oma korralist liidu kongressi Praahas. Vastav kongressist osavõtute kutse on saabunud Eesti Trükitöölise Liidule.

Liidu juhatus

jagas järgmiselt omavahel ametid: esimees J. Saar, abiks E. Ruul, sekretäriks A. Offenbach, abiks V. Kruustee, laekuriks A. Schönberg, abiks E. Jänes, varahoidjaks R. Luuk. Ametita liikmeteks jäid A. Sammul Viljandist ja V. Ploom Tartust.

Kongressi protokoll

trükiti valmis ja saadeti kõigile ETL kuuluvatele ühingutele liikmetele väljajagamiseks. Protokoll jagatakse tasuta.

Sotsiaalministri juures

käis liidu juhatus delegatsioon koosseisus Saar, Schönberg ja Offenbach, kes esitasid palvekirja ministrile Aegviidu puhkekodule toetuse määramiseks. Palvekiri rahuldati ja puhkekodule määrati 500 krooni toetust.

Liidu telefoni nr. 482-66

Koos Tallinna ühingu on liidul avatud telefoni kasutamine. Ühingu kui ka liidu tegevuse kasvamiseks osutus paratamata vajalikuks telefoni sisseseadmine, millise mõne aja ootamise järgi saadi mai alul kätte.

Liidu juhatuse tänu

Liidu juhatus tänab kõiki kolleege, kes aitasid liitu heade tulemustega korraldada liidu üritusi nii kongressi kui ka liidu puhkekodu avamise.

Liidu juhatus tänab ühtlasi ka Tallinna ühingu laulukoori ja selle juhatajat *M. Laurimaa'd* näidatud vaeva eest, kuna laulukoor aitas tunduvalt tõsta puhkekodu avamise pidulikku ilmet.

Uus kord sisseastumismaksude alal

1. juulist on kongressi otsusega maksma pandud ühtlustatud sisseastumismaks. Üle riigi maksavad väljaõppinud töölised (samuti ka abitöölised) 50 senti sisseastumismaksu. Õpilastel on määratud sisseastumismaksuks 25 senti.

Ühingu peavad seda silmas ja ühtlustavad kohtadel praegu erinevad sisseastumismaksu normid.

Puhkekodule uusi toetusi

Graafikatööstuse ettevõtjate ühing Tartus saatis liidu puhkekodule toetuseks Kr. 112.—. Kaaskirjas öeldakse muuseas: „Õnnitleme Teid trükitöölise puhkekodu avamise puhul ja soovime, et ta oma ülesannet ja eesmärki suurimal määral täidaks ning paremaid taga-

järgi saavutaks kui seda on senini suutnud ükski teine selline puhkeasutus.“

*

A. Veiler annetas puhkekodule 100 krooni, kirjutades kaaskirjas:

„Tervitan Aegviidu puhkekodu avamisel. Palun vastu võtta Kr. 100.— trükitöölise puhkekodu sisustamiseks.“

*

A. Jõgi on annetanud puhkekodu sisustamise toetamiseks kümme krooni.

*

Liidu esindaja J. Saar, A. Schönberg ja A. Offenbach käisid 11. mail sotsiaalministri juures, esitades palvekirja toetuse saamiseks liidu puhkekodule. Härra Sotsiaalminister määras puhkekodule toetuseks 500 krooni.

*

Võru-Petseri Trükitöölise Ühingu poolt määratud toetuse arvel Kr. 50.— suuruses ostis liidu juhatus saali kella.

Tööliskojast

Rahvusvaheline Töökonverents

astub kokku juunis. Töölissaadiku kandidaadi juures tekkisid laharvamised. Nii oli järgmiseid seisukohti:

1) Saadiku valib Keskliidu nõukogu.

2) Neli suuremat ametiühingut, kelle kutseala küsimused tulevad arutusele konverentsil, lepivad kokku esindaja valimiseks.

3) Töölisühingute Keskliidu juhatus valib saadiku.

4) Saadiku valib Tööliskoda.

Keskliidu nõukogu ei kutsutud kokku, seepärast langes ära selline moodus. Samuti ei peetud sotsiaalministeeriumis soovitavaks nelja ametiühingu poolt määratud esindaja saatmine. Sotsiaalministeerium oli kokku kutsunud ainult Keskliidu ja Tööliskoja juhatuse, piüdes neilt kokkuleppe teel saada ühise saadiku. See ebaõnnestus, kuna mõlemad koondised esitasid erikandidaadi. Keskliit oli pannud kandidaadiks sekretär Kaelas'e, Tööliskoda sekretär I. Rebase.

Arvestades sellega sotsiaalminister määras esindajaks I. Rebase.

Rahvusvahelised keskused

Trükitöölise kutsesekretariaat

pidas oma järjekorralist koosolekut 15. aprillil 1937. Koosolekul arutati järgmiseid küsimusi:

Keegi Soome kolleeg tahtis avaldada sekretariaadi häälekandjas maksulist kaastööd, millist soovi ei rahuldatud. — Keegi Saksa emigrant saatis sekretariaadile kirjad, millised võeti teadmiseks. — Kolleeg Isaacs aruanne Londonis peetud RAL koosolekust võeti teadmiseks. — Kolleeg Nemeceki aruanne Saksa emigrantide olukorra parandamiseks Tšehhoslovakkias võeti teadmiseks. — Keegi Hollandi kolleeg esines ettepanekuga delegatsiooni asjus, milline otsustati jaatavalt. — Esperanto-Konverentsi kutse võeti teadmiseks. — Sekretariaat võttis teadmiseks olukorra kujunemisest Austrias. — Aruanne Saksa maalt võeti teadmiseks. — Belgiast saadetud aruande põhjal selgub, et trükitöösturid püüavad halvendada praegu maksvat tariifi. — Islandi liit informeeris uue kollektiivlepingu sõlmimisest. — Sekretariaat võttis teadmiseks Brasiilia trükitöölise soovi sekretariaadiga ühinemiseks. — Arutati 40-tunnilise tööädala sisseadmisega ühenduses olevaid seisukohti.

TTÜ ametühingud

Kaevandustöölise ühing

saatis Tööliskojale märgukirja, milles juhitakse tähelepanu kaubandus-tööstuskoja kavatsustele tööpäeva pikendamiseks. Kaevandustöölised juhivad tähelepanu, et kogu maailmas kestab võitlus 40-tunnilise tööädala sisseadmisega, meie majandusringkonnad kavatsavad sellele risti vastu sootuks tööpäeva pikendada.

Ühing kavatseb välja anda kirjastusühingu „Sõpruse“ kaudu ka kaevandustöölise aasta- raamatut, milleks kogub praegu tellijaid.

Pärnu sadamatöölised

ei saanud alustada töötüli, kuna peetud koosoleku ei tulnud kokku vajalik arv töölisi. Seevastu alustasid stevidor Schmidti töölised streiki, milline lahenes peatselt. Töölised said paremad palgad.

Tekstiiltööstus käärrib

Tekstiiltöölised kavatsevad alustada võitlust kollektiivlepingu maksmapanemiseks ja tariifide ühtlustamiseks. Kohtadel, nagu Narvas, on suurte käitiste töölised alustanud juba aktsiooni oma palkade parandamiseks, võttes sellekohased otsused koosolekutel vastu.

Spordi osa

Eesti-Soome jalgpalli maavõistlus

Juba varemalt teatasime, et Eesti ja Soome trükitöölise liitude vahel peeti läbirääkimisi maavõistluse pidamiseks jalgpallis. Eialgu ei tahtnud soome kolleegid sõita võistlustele Tartu, kus kavatseti maavõistlus pidada. Hiljem läbirääkimiste teel saavutati nõusolek. Seejärgi oleks soomlased tulnud 5. juunil Tallinna, sõites kohe edasi kella 4 ekspressiga Tartu. Maavõistlus peetakse 6. juunil Tartus. Öhtul Soome kolleegid lahkuvad Tartust, et jõuda esmaspäeval, 7. juunil, väljuvale Helsingi laevale.

Praegu on nii Tartus kui ka Tallinnas ettevalmistused käsil meeskonna moodustamiseks, kuna Liidu meeskond koostatakse peamiselt Tartu ja Tallinna jalgpallimeestest. 30. mail peetav katsevõistlus Tallinna-Tartu vahel peab andma selles asjas selguse.

Tallinn-Tartu jalgpalli katsevõistlus

30. mail jõuab Tallinna Tartu Trükitöölise Ühingu spordiosakonna jalgpallimeeskond, et võistelda Tallinna ühingu jalgpallimeeskonnaga. Võistlus on mõeldud katsevõistlusena, mille järele koostatakse Liidu jalgpallimeeskond Eesti-Soome jalgpalli maavõistluse pidamiseks.

Võistlus peetakse S/s. „Kalevi“ spordiväljal Vene turul ja sissepääs on maksuline. Võistluse algus kell 4 päeval.

Loodame, et kõik jalgpallihuvilised lähivad sellele võistlusele, kuna siin on oodata elavat heitlust linnade kolleegide vahel.

Murdmaajooks Tallinnas

Tallinna Trükitöölise Ühingu spordiring korraldas pühapäeval 9. mail s. a. murdmaajooksu Pirital umbes 5 kilomeetri pikkusel teel. Start ja finish oli Pirita silla juures. Jooksust võttis osa 9 liiget, kuna jooks oli kokku meelitanud pealtvaatajaid umbes kahekümne kolleegi ümber. Kolmele esimesele kohale tulnud jooksjaile määrati auhinnad. 1. kohale tuli Peterson (Roosilehe trk.) ajaga 16.35, teiseks Valter Sibul (Vaba Maa) — 16.55, kolmandaks Herman Kõverik (Vaba Maa) — 17.26.

„Kalevi“—TTÜ — 2:0

Teisipäeval, 11. mail 1937 peeti S/s. „Kalevi“ väljal treeningvõistlust „Kalevi“ ja Tallinna Trükit. Ühingu spordiringi jalgpallimeeskondade vahel, milline lõppes „Kalevi“ kasuks 2:0.

Vanaduse ja invaliidsuse

vastu kindlustamise kohta ilmusid ajakirjan-
duses mõningad teated. Nagu sellest nähtub,
on lähemal ajal oodata sellise seaduse maksmä-
panemist. Kava järgi ei tule see seadus
mitte üldine, nagu mujal riikides on, vaid
haarab enda alla ainult tööstustöölisi. Loomu-
likult, kuuluvad kõik trükitehnilised selle alla.
Veel ei ole teada, kuidas seaduse normid on
ettenähtud. Kas kindlustatakse inimesele
siiski pensioni saamist, kui ta pidevalt ühes
tööstuses ei tööta. Trükitehnilistes on ju haril-
likuks nähteks kohtade vahetus.

Kui seaduse projekt saab juba laiemalt tea-
tavaks, siis püüame selle kohta ülevaadet
tuua.

Uue haiguskindlustuse seaduse

kohta ei ole veel teateid, millal ta leiab välja-
kuulutamist. Teatavasti toob see seadus enesega
kaasa rea muudatusi haigekassade valitsemise
alal. Töölisorganisatsioonid on oma
eitava seisukoha muudatuste kohta avaldanud.

Tööturu korraldamine

Tööliskoja sotsiaal-poliitilises toimkonnas
arutati projekti tööturu korraldamise kohta.
Selle alusel oleks majandusministeeriumi juure
loodud erikomisjon, kelle ülesandeks jääks
vabade töökäte ratsionaalse kasutamise tee
näitamine, tööstusalade väljaarendamise küsi-
muse selgitamine jne.

Sarnane mõte sai tõuget vahepeal mõnede
ringkondade poolt algatatud kampaaniast
välistöölise sissevedamiseks Eestisse. Seda
põhjendati tarvidusega töökäte järgi, mida
Eestis ei olevat saada.

Seepärast tundub põhjendatud olevat meie
tööstuse olukorra ja ratsionaalse töökäte
paigutamise uurimine. On aga kahtlane, et
ministeeriumi juures loodav komisjon teaks
midagi sel alal. Oleks õigem koyal endal
asuda küsimuse selgitamisele, nõutades vaja-
likud materjalid ja krediidid uurimise toime-
tamiseks. Vastasel korral jääks üks pettu-
mus rohkem.

Välismaalased otsivad tööd

Liidu poole on kirjalikult pööranud mit-
med kolleegid, paludes liidu vahetalitust töö-
leidmiseks Eestis. Nähtavasti on neil tekki-
nud sarnane arvamine Eestist ametliku sta-
tistika põhjal, mis kõneleb vähesest töötaole-

kust Eestis. Ilma hindamisele võtmata töö-
puuduse ulatust Eestis, ei ole siiski soovitatav
välismaalastele töö andmine ajal, mil nii
mõnedki meie kolleegid ei leia pidevat tööd.
Peale selle on tööloa saamine seotud raskus-
tega, kuna sarnaseid töölubasid saab sisemi-
nisteeriumi kaudu.

Suve pealetulekul hakkab silmapiirile
ilmuma ka igasuguseid rändureid-kolleege.
Need on enamasti oma kodumaal tööd mitte-
leidnud kolleegid, kes püüavad rändamisega
teistes maades kitsast aega üle elada. Nende
elu ei ole aga kerge. Hiljuti viibis Eestis
keegi tschechoslovakklane. Ta sattus raskus-
tesse juba Leedus, kus politsei toimetas ta
Läti piirile. Sealtkaudu siirdus ta Eestisse.
Viibides Tartus, Narvas, Tartus ja Viljandis
— püüdis ta end elatada annetustest, mida
tegid kohalikud trükitehnilised. Ta tahtis sõita
laevaga edasi Soome, kuid jõudes Helsingi,
tegi Soome politsei talle takistusi maale siir-
dumiseks ja nii pidi mees järgmise laevaga
uuesti Tallinna sõitma. Ka siin ei ole temal
palju peale hakata ja mees läks edasi Läti.
Aga on ka mõningaid rändureid, kes juba
pikemat aega elutsevad Tallinnas, olles sidu-
nud end sootuks teiste ringkondadega.

Reisufondi kasutamine elav

Liidu juures asutatud reisufondist tasu-
takse ühingu liikmetele reisukulu soovitud
sihtkohta, samuti ka kuludeks $\frac{1}{2}$ päevapalka.
Nagu vastavast aruandest näha, on fondi
kasutamine üsna elav. Tihti peale nõutakse
ühes või teises kohas töölisi. Kuna soovitud
linnaid neid saada ei ole, siis tuleb neid sealt
linnast, kus tööpuudus annab end tunda.
Nii võimegi näha, et Tartu töö kriisi süvene-
misel hulga kolleege on siirdunud Tallinna,
samuti ka Võrust. On ka vastupidiseid näh-
teid, kus Tallinna kolleegid siirduvad Tal-
linnast Viljandi ja Võrru. Omades õiguse
reisuabile, on selliseid kohavahetajaid rahul-
datud täiel määral vastavalt fondi määrusti-
kule. Abi antakse siiski ainult sel puhul välja,
kui on kindel, et tööline — sõites ühest lin-
nast teise — saab kohe tööle.

Nii taotleb fond mitmesuguseid ülesan-
deid. Esiteks nõrgendab ta vabade töökäte
rohkust ja juhib inimesi sinna, kus neid vaja,
teiseks võimaldab aga trükitehnilisi ülemaalises
ulatuses liikleda ja viia organisatsiooni soli-
dariteedi mõtte igasse linna ning tutvuneda
ka uues kohas valitsevate töö- ja palgatingi-
mustega, sundides neid niveleerimisele.

VÄLISMAINE ringvaade

MÄSSULISED kindralid arendavad edasi Hispaanias oma verist tööd. Tõsi, rahvafront on kindlalt vastuseismas ja korraldanud juba korrapärase väe kindralite elukutseliste armee vastu, kuid siiski on Hispaania veel rahust kaugel. Kindralid tahtsid vallutada Madridi — Hispaania südame. See ebaõnnestus. Malaga vallutamise loodeti peatselt jõuda tähtsamate sadamalinnade — Valencia ja Barcelona — kallale. See pealetung pandi seisma. Löödi ägedaid lahinguid Oviedo ümber Astuuria maakonnas Põhja-Hispaanias. Mäekaevurid võitlesid vapralt ja löid vaenlase kallaletungi tagasi, püsid endistel positsioonidel. Nüüd tahetakse tungida baskide tähtsamale keskusele — Bilbaole. Selle ümber keeb praegu võitlus.

Otse imestamapanev on Hispaania vabadusvõitlejate vastupanu sellel kitsal maaribal Biskaia lahe ääres, mille lääne tulipunktiks on Oviedo ja idas Bilbao. Mingeid ühendusi Madridiga ega Valenciaga — ja siiski kaitsakse iga jalatäit maad. Olgu, kuidas ka ei kujuneks Bilbao saatus — see ei anna veel mingit võitu kindralitele. Vahepeal seab demokraatlik Hispaania korda oma koolitatud väe ja siis on oodata küsimuse selgumist.

*

SAKSAMAA sipleb toorainete puuduse hädades. Mitte sellepärast, et seda oleks maailmas vähe, vaid puudub raha. Majanduslik kaubavahetus teiste maadega ei ole hiilgav, välisvaluutat vähe toorainete maksmiseks. Valitsus nõuab nüüd väljapääsu teena tagasi endiseid koloniaale, mis maailmasõja aegu kaotati. Vahepeal püüab Saksa majandusdiktator dr. Schacht saavutada soodsaid kaubalepinguid, käies ringi nii Balkanil kui ka Lääne-Euroopas. Kõik riigi rahareservid olid paigutatud sõjatööstusesse, seega suudeti kunstlikult alla viia töötute arvu. Kaua see kesta ei võinud, riigikassale hakkab tunda andma raha puudus ja normaalse kaubavahetuse alal puuduv välisvaluuta. Suur Saksa õhulaev „Hindenburg“ hukkus ja sellega koos 36 inimest põhjusel, et laev oli täidetud vesi-

nikuga. Oli vaja täita heeliumiga, kuid selle ostuks ei olnud riigil võimalik anda välisvaluutat.

Kas ei hukku selliselt arenedes ka mõndagi muud — kunstlikult ei seisa mingi asi kaua?

*

RAHVAFRONT Prantsusmaal koosneb radikaalidest, sotsialistidest ja kommunistidest. Kõigi nende rühmituste vahel on sügav kirjan-dushuviline ja ideoloogiline lõhe. Siiski töötavad nad edukalt käsikäes. Loosung — kaitse demokraatiat — on selleks kitiks, mis hoiab neid rühmitusi koos. Peaminister Blum on suutnud senini viia läbi hulga reforme. Tööliskond sai kätte õiguse 40-tunnilisele tööajalale. Rahvamajandus elustus ja riigi poolt tehtud laen mitme miljardi frangi suuruses kaeti imestamisväärselt kiirelt. Poliitiline rahu on hoitud alal ja fašistlikud ringid on vaos hoitud. Ametiühingud on tõstnud liikmete arvu 1,5 miljonilt 5 miljonile. Oli raskusi Hispaania draakiaga. Sisemiselt on pahempoolne valitsus Hispaania vabariiklaste poolt, taktiistel põhjustel ei taha ta neid toetada, mitte tahtes vastutust kanda sõja ülekandmiseks kogu Euroopale.

Mida rohkem murravad kokkuleppeid mõned Hispaania kindralid toetavad riigid, seda enam vabanevad ka rahvafronti käed vastutusest. Siis kaob ka ebaselge olukord Hispaania küsimuses Prantsusmaal, millele tehakse kõigi demokraatide poolt etteheiteid.

*

VÕIMAS tegur tänapäeva suurriikide hulgas on Nõukogude-Vene. Seda mitte üksi oma korraldatud majandusega ja rikkusega, vaid ka sõjaliselt. Keegi ei kahtle, et Vene sammub rahuarmastajate riikide pere eesotsas. Riik ei vaja sõda, ta loodab oma nõudmised esitada ja läbi viia rahulikult teel, toetudes oma suurusele ja autoriteedile. Kui vahepeal on mõnigad riigid võtnud sõjaka tooni Venemaa vastu, siis oli ta sundinud vaikima sellised hääled nii Saksamaal kui Jaapanis.

Selle rahuarmastuse pärast on Venes endas tekkinud opositsioon ametlikule välispoliiti-

kale, näiteks Hispaania küsimuses. Heidetakse ette, et Venemaa olla taganenud toetamast vapid Hispaania demokraatliku korra eest võitlejaid ja piirdub ainult mittemidagi ülevas mittevahelise segamise komitee koosolekust osavõtmisega. Kuid, nagu igalpool, nii ka Venemaal ei taheta kiskuda riiki sõjahädaohtu, enne kui olukord seda ei nõua. Püütakse iga hinna eest hoiduda esilekutsumast avalikku konflikti Hispaaniast huvitatud suurriikide vahel. Ja, et Vene ei karda, selleks kõige paremaks tõenduseks on Vene sõjaväe nii inimmaterjali kui tehnilise varustuse headus, mida ei salga ühedki asjatundjad.

*

JAAPANI valitsus esines omal ajal üsna sõjakana. Mandžukuo kaudu on Jaapan püüdnud kindlustada end Aasia mandril. Riik oli sunnitud sõjaväelise kaitse kõvendamiseks riigi eelarvet koormama ligi 50% sõjaväele mineva kuluga. Võeti terav toon ka oma suurte naabrite Hiina ja Venemaa vastu. Saksa maaga sõlmiti leping, mille terav ots oli sihitud Venes valitseva režiimi vastu.

Selline poliitika lõi kiilu vahele parlamendile ja sõjaväeliste ringkondadele. Parlamendi vastuseisu tõttu neile sõjaplaanidele lasti parlament laiali ja kuulutati uued valimised. Seekaudu loodeti rahvalt saada õnnistust oma poliitikale ja tugevdada valitsuse erakonda.

Valimised tõid pettumuse sõjaväeringidele. Rahvas pooldas rahuarmastust, mitte sõjariistade täinat. Pahempoolsete erakondade esindajate arv suurenes parlamendis. Nüüd on valitsusel valida: kas nõrgendab oma senist suunda ja püüab parlamendiga sõprust alal hoida või hakkab oma teed edasi sammuma, hüljates kontrolli.

*

JOHN LEWIS, P.-Ameerika Ühendriikide ametiühinglaste juhte, on asunud teostama aktiivset ametiühingulist võitlust oma organisatsiooni CIO kaudu. Kuigi sarnane olukord ei ole meeldinud Ameerika ametiühingute liidule ja tema juhile Greenile, ei saa viimane midagi teha Lewis'e organisatsiooni kasvu tõkestamiseks. CIO kasvab pidevalt, ulatudes liikmete arvult mitmele miljonile. Samal ajal kõik viimaseaja töötülid olid korraldatud CIO juhtimisel. CIO sai populaarseks General Motors autotehaste streigi tagajärjel, milline lõppes tööliste võiduga. Seejärgi asuti Fordi autotehaste kallale. Ford alul keeldus ametiühinguga läbirääkimast, kuid lõpuks oli seda sunnitud tegema. Vasta-

sel korral oleks ta võetud vastutusele vahepeal maksmapandud seaduse rikkumise tõttu. Viimaseaja töötülidest, kus CIO käsi tegevuses, on Hollywoodi kinostuudiotest streik. See on veel tulemusteta, kuid kogu avalikkuse sümpaatia kaldub streikijatele — isegi kinosuured toetavad streiki.

*

SOOME ametiühinglased hingavad kergemalt. Lapua fašistliku liikumise lained on vaibus, nagu surnud on selle isa Kosola. Vahepeal on juure tekkinud mitmevärvilisi fašistlikke koondisi, kuid need on praeguse ni mõjuta. Soome on demokraatlikust seisukohast vaadates muutunud kindlamaks. Rahvas viimaste valimiste tulemustena näitas kindlat poolehoidu demokraatiale ja tööliiskonna parteile.

Nüüd on siis võitlus nii kaugele arenenud, et maad valitseb koalitsioonivalitsus, mille hulka kuuluvad ka töölispartei esindajad. Arusaadav, et seetõttu on tunnustust leidnud tööliiskonna nõuded maa valitsemisel ja sotsiaalse õigluse poole püüdmiseks. Nüüd võivad ametiühingud rahulikult arendada oma organiseerimistööd ja püüda paremaid töö- ja palgatingimusi. Selleks ongi juba hulk tööd tehtud — ametiühingute keskliitu kuulub juba ligi 50.000 organiseeritud töolist.

Metallide puudus Saksas

Saksamaa trükiteöstuses valitseb terav puudus metallidest. Paljud trükikojad kannatavad tina ja muu sulatismetalli vähesuse tõttu, mida senini suudeti vältida seismajäänud trükikodade materjali kasutamise näol. Kuid metalli väärtus halveneb päev-päevalt, kuna antinooni ja tsingi metallid muutuvad kättesaamatuteks. Paljud kirjavalu- ja vaskjoonte käitised omavad isegi välismaisi tellimisi, mida ei suudeta täita vastava metalli puudusel. Nii ei ole täidetud kiireloomulised tellimised Palestiinasse ja Venemaale. Kui sarnane olukord edasi kestab, siis firmad kardavad oma paremate klientide kaotsiminekut.

Mõnda Saksamaalt

* Paberitööstuse firma Krumhaar (Görlitzis) käitises olid areteeritud 19 trükiladujat. Tänapäevani ei ole ametlikult teada antud areteerimise põhjused.

* Natside salapolitsei on sisse seadnud kindla kontrolli pensioneeritud trükiteöliste üle. Sealjuures on sisse seatud salajane kartoteek uuritavate üle, kusjuures ebausaldatavate pensionäride kaartidele märgitakse tähed Pg (parteivastane).

KIRJUT maailmast

Ladumismasina eelkäija

Viini muuseumis on masin, mida võiks vaadelda praeguse moodsa ladumismasina eelkäijaks. See koosneb ühest maakaardist, mis avanemisel võimaldab pilku heita selle mehahnismi. Väike klaviatuur paneb liikuma erilised kangid, millised omakorda rakendavad tegevusse valge tahvli ees asuva bronks-kuju. Bronks-kujule on antud istuva naisterahva poos, kes pikkamööda kastab käeshoitava sule tindipotti ja veab soovitud märgi joonise paberile. See haruldane masin konstrueeriti omal ajal keisrinna Maria-Teresia auks.

Klaasist riided

Välismaa tehnika on juba nii kaugele jõudnud, et turule lastakse klaasist riideesemeid, mis on samuti vastupidavad kui vill. Läbi-paistvuse kaotamiseks lisatakse ainele värvi. Sellele leütisele loodetakse suurt tulevikku, kuna klaas on vastupidav nii kõdunemisele kui ka koide hävitamisele.

Vana postmarkide trükkimise firma lõpp

Londonis asuv trükikoda Perkins, Baxon & Co on peale 116 aastast tegevust oma ukсед sulgenud. Tema on esimesi trükikodasid, mis spetsialiseerusid postmarkide trükkimise alal.

Trükiladujast marssaliks

1815. aastal Avignonis surmatud Prantsuse marssal Brune oli revolutsiooni aegu Pariisi trükikojas ladujaks ja selle juhtijaks.

„TRÜKITÖÖLINE“

ilmub 10 korda aastas

Vastutav toimetaja: A. OFFENBACH.
Toimetus ja talitus: Tallinn, Lühikejalg 6-2.
Telef. 482-66.

Järgmine number ilmub juulis
Käsikirjade saatmise tähtpäev järgmisse numbrisse 1. juuli

KARL TÜRNA

Eesti Trükitöölise Liit
Tall. Trükitöölise Ühing

KARL TÜRNA

Tartu Trükitöölise Ühing

ERNST RAPSEY

Tartu Trükitöölise Ühing